

De invloed van **vergrijzing** op brandveiligheid

Deelrapport 2: de risicofactoren en oorzaken

Wat is de invloed van de vergrijzing op het aantal slachtoffers van fatale woningbranden en wat zijn de mogelijkheden tot preventie?

Dit is de centrale onderzoeksvraag die is gesteld in het gezamenlijk onderzoek naar de gevolgen van de vergrijzing voor de brandveiligheid, dat is uitgevoerd door de Brandweeracademie en de Nederlandse Brandwonden Stichting.

Het onderzoek is verdeeld in drie deelonderzoeken.

1. De omvang van de problematiek.
Hoeveel slachtoffers (65-plussers) van een fatale brand in een woongerelateerde omgeving kunnen we verwachten tot en met 2030?
2. De risicofactoren en oorzaken.
Welke risicofactoren met betrekking tot ouderen zijn van invloed om te overlijden ten gevolge van een woningbrand?
3. Oplossingsrichtingen.
Welke (inter)nationale preventieve veiligheidsinterventies met betrekking tot het voorkomen van brand(wonden) bij ouderen zijn er?

Met de beantwoording van alle deelvragen wordt de centrale onderzoeksvraag beantwoord.

Onderzoeksvraag deelrapport 2

Welke risicofactoren met betrekking tot ouderen zijn van invloed om te overlijden ten gevolge van een woningbrand?

Risicofactoren

In Nederland vinden gemiddeld 14 woningbranden per jaar plaats waarbij ouderen om het leven komen. Verschillende oorzakelijke factoren spelen hierbij een rol.

Voorafkans

Ouderen overlijden sneller ten gevolge van een woningbrand dan slachtoffers van andere leeftijden. De voorafkans op overlijden ten gevolge van een woningbrand is daarmee verhoogd.

Niet-beïnvloedbare brand veroorzakende factoren en ontvluchttingsfactoren

Fysieke en mentale factoren

Ouderen met fysieke beperkingen zijn vaker het slachtoffer van fatale brand(wonden) dan ouderen zonder fysieke beperkingen.

Het gaat hierbij om:

1. ouderdomsgebreken zoals de afgenomen werking van de zintuigen, afgenomen reactietijd, verminderde mobiliteit, afgenomen mentale capaciteiten en cognitieve vaardigheden

2. aandoeningen die verband houden met de ademhaling en hart en bloedvaten. Daarnaast kunnen slachtoffers zuurstof gebruiken dat in combinatie met roken een enorm verhoogd risico op brand(wonden) geeft.

Sociale factoren

Ouderen die alleen wonen hebben een hogere kans op een (fatale) brand of (fatale) brandwonden. Getrouwd zijn, samenwonen en/of hulp van een mantelzorger biedt een beschermende factor.

Nummer	Brandveroorzakende materialen bij ouderen	Meest voorkomende brandveroorzakende situaties of gedrag bij ouderen
1.	Rookwaren	> Onachtzaam weggooien rookwaren > Onachtzaam roken > In slaap vallen tijdens roken
2.	Elektrische kacheltjes	> Brandbare spullen te dicht bij de hittebron plaatsen > Kleding te dicht bij de hittebron plaatsen
3.	Elektrische apparatuur	> Verkeerd gebruik van elektrische dekens
4.	Kooktoestellen	> Onachtzaam koken > Kleding te dicht bij hittebron plaatsen

Beïnvloedbare brand veroorzakende factoren en ontvluchttingsfactoren

Huisvesting

Ouderen blijven langer in hun eigen huis wonen. Veel brand(wonden) wordt/ worden veroorzaakt door verouderde woningen, verouderde elektrische bedrading, slecht onderhouden- of defecte apparatuur, een ophoping van spullen, verkeerd gebruik van elektrische dekens, mobiele elektrische kachels, het in de brand vliegen van kleding bij koken en het feit dat ouderen eerder geneigd zijn om zichzelf of spullen te dicht bij een vuurbron te plaatsen. Voor ontvluchting is in de woningen vaak alleen rekening gehouden met mobiele mensen.

Middelengebruik

Roken is (één van) de meest belangrijke veroorzaker van fatale woningbranden bij ouderen.

Brandpreventiemiddelen

Ouderen hebben minder vaak een (werkende) rookmelder.

Nederlandse ouderen

Nederlandse ouderen lopen een verhoogd risico om slachtoffer te worden van een fatale woningbrand ten gevolge van fysieke en cognitieve beperkingen doordat:

- > het ontdekken van de brand, ten gevolge van verminderde werking van zintuigen, vertraagd is
- > de reactie na brandsignalering, ten gevolge van een afname in reactietijd vertraagd is en
- > de ontvluchting, ten gevolge van verminderde mobiliteit en balans, wordt bemoeilijkt.

Analyse van incidenten

Vier branden bij appartementengebouwen waarin ouderen gehuisvest zijn en zelfstandig wonen zijn geanalyseerd op de gezamenlijke kenmerken van de incidenten. Hierbij kwamen voor appartementen gebouwen voor ouderen de volgende aandachtspunten/overwegingen naar voren:

- > de brandveiligheidsvoorzieningen houden er geen rekening mee dat er alleen maar ouderen gehuisvest zijn
- > er is geen BHV-organisatie nodig of aanwezig
- > het is voor de brandweer onmogelijk om aan de enorme hulpvraag bij een eventuele evacuatie te voldoen

Risicoprofiel

Voor ouderen komt in relatie tot brandveiligheid als meest risicovolle situatie naar voren: 'Een alleenstaande man tijdens de winter, die rookt en alcohol gebruikt, verminderd mobiel is, zich in een kleine leefruimte bevindt met veel spullen, gebruik maakt van elektrische- of gaskachels en geen werkende rookmelder heeft'.

Deze factsheet is gebaseerd op het rapport *De invloed van vergrijzing op brandveiligheid - Deelrapport 2: de risicofactoren en oorzaken* (september 2015). Dit rapport is te downloaden op <http://bit.ly/1G2rGqH>

Voor het dossier brandveiligheid zie www.infopuntbrandveiligheid.nl

Nederlandse Brandwonden Stichting, Infopunt Veiligheid en lectoraat Brandpreventie van het Instituut Fysieke Veiligheid, september 2015